

raus dydžio perkastos bei ištirtas 54 m² dydžio plotas. Ieškota senosios lagūnos pakrančių. Jokių archeologinių objektų ir radinių perkastose neaptikta. Nustatyta, kad 37-oji radimvietė į archeologinių objektų sąrašą pateko per klaidą: čia būta sodybos, kurios šeimininkas rinko archeologinius radinius iš įvairių vietų. Akmens amžiaus radiniai, paminėti archeologinėje literatūroje, šioje vietoje atsirado iš privačios kolekcijos.

Šventosios 38-osios radimvietės vietoje buvo stebėti vandentiekio tiesimo darbai. Nei archeologinių radinių, nei kultūrinio sluoksnio pėdsakų iškastoje 1 m gylio tranšėjoje nepastebėta.

2004 m. Šventosios archeologinio komplekso tyrinėjimai parodė, jog tarp anksčiau ištirtų plotų dar yra nemažai vietų, kuriose išliko kultūrinis sluoksnis. Būtina iki statybų pradžios ištirti išlikusį kultūrinį sluoksnį ir sustabdyti savavališką žemės arimą paminklinėje teritorijoje. Visos naujos statybos paminklinėje teritorijoje gali būti pradėtos tik vietoje atlikus žvalgomojus tyrimus, o kur buvo aptiktas kultūrinis sluoksnis – visaverčius archeologinius kasinėjimus.

BENAIČIŲ ARCHEOLOGINIS KOMPLEKSAS

Algimantas MERKEVIČIUS, Rėda NEMICKIENĖ, Julius KANARSKAS

2004 m. VU vykdė Benaičių (Kretingos r.) archeologinio komplekso tyrinėjimus, pradėtus 2000 m. ir tęstus 2002 ir 2003 m. (žr. *ATL 2000 metais*, V., 2002, p. 14–16; *ATL 2002 metais*, V., 2005, p. 10–12; *ATL 2003 metais*, V., 2005, p. 16–18). Tai buvo ketvirtas šio archeologinio objekto tyrimų sezonas.

2004 m. tyrimų tikslas – ištirti bent dalį apardytų bei ardomų šio archeologinio objekto vietų ir patikslinti jo teritoriją, ypač jo Š ir R

SURVEYS AND INVESTIGATIONS IN ŠVENTOJI

In 2004 during the archaeological expedition in six sites the total area of 165 m² was investigated. In the Šventoji 26th settlement 92 m² were investigated; potshards, flint, stone and amber artefacts were found. The northern edge of the settlement was established. The finds were typical to the Neolithic Narva Culture. At the lagoon-lake there were traces of the Middle and Late Neolithic camps.

In the Šventoji 2nd settlement an area of 16 m² situated eastwards from the previously investigated section on the bank and of the lagoon-lake was investigated. In the major part of the trench the upper cultural layer containing finds of the Globular Amphora Culture was destroyed excavating drainage ditches. The lower cultural layer containing finds of the Narva Culture remained undisturbed.

In the section affected by construction works northwards from the asphalt road to Šventoji between the 1st and the 3rd Neolithic settlements which were investigated earlier a cultural layer rich in Neolithic finds typical to the Narva Culture was discovered.

dalis. Iš viso 2004 m. tirta 10 perkasų, iš kurių visiškai ištirtos 9. Perkasa 17 beveik nebuvo tiriama, nes ji, kaip vėliau paaiškėjo, buvo beveik centrinėje šio objekto dalyje. Be to, ji nebuvo ardoma. Nuėmus velėną, iškart po ja pasirodė kultūrinis sluoksnis, todėl tyrimai nebuvo tęsiami.

Tyrimų metu patikslintos tiriamo objekto teritorijos Š ir R dalys. Objekto ribos P ir V buvo nustatytos ankstesnių tyrimų metu. Nau-

dodamasis šiuolaikiniu geodeziniu prietaisu – lazeriniu tacheometru R. Augustinavičius padarė Benaičių archeologinio komplekso teritorijos planą.

Perkasa 16 matuota 10 m į R nuo perkastos 14, beveik lygioje pievoje. Jos dydis – 15x2 m. Vėliau perkasoje padarytos 3 išpjovos. Iš viso perkasoje ištirtas 33,4 m² dydžio plotas. Perkasa orientuota R–V kryptimi. Tyrimų metu perkasoje atsidendę 14 židinių bei ūkinių duobių, kurių skersmuo – tarp 0,5 m ir 1,5 m. Dalis šių objektų dugnų buvo plūkti moliiu. Duobių užpildas – tamsiai rudas maišytas smėlis su angliukais, lipdyta keramika, molio tinku, akmenimis, dalis kurių buvo apdege.

Perkasoje, ypač jos V dalyje, aptikta keletas stulpaviečių. Be keramikos, perkasoje surasti ir keli titnaginiai dirbiniai, gintaro ruošinys. Perkasoje taip pat buvo vėlyvų duobių, iškastų XX a. Perartame viršutiniame sluoksnyje aptikta vėlyvos XVIII–XX a. keramikos, rodančios perkastos aplinkoje buvusią kaimavietę.

Perkasa 17 matuota 10 m į Š nuo perkastos 15. Jos dydis – 20x2 m. Perkasa orientuota Š–P kryptimi. Nuėmus velėną, jau po ja aptiktas perartas kultūrinis sluoksnis, kuriame rasta: gargažė, gintaro ruošinys, keramikos. Ši perkasa nebuvo tiriama.

Perkasa 18 matuota 20 m į R nuo perkastos 16, už griovio. Ji 15x2 m dydžio, orientuota R–V kryptimi. Perkastos V dalyje, vėlyvame perkasime aptiktas dujotiekio vamzdis, todėl perkasa, ypač jos V dalis buvo gerokai apardyta. Perkastos R gale surastas židinis su 70x65 cm dydžio akmenų grindiniu. Jame buvo degėsių ir 2 gyvulių dantys. Dalis akmenų židinyje apdegę, apskaldyti. Dar vieno židinio dalis buvo perkastos PR kampe. Jame taip pat aptikta akmenų, keletas nedegintų kaulų. Jo viršuje buvo žiestos keramikos šukelė. Kadangi didesnė šios struktūros dalis buvo už per-

kasos ribų, o ji interpretuota kaip vėlyvas perkasimas, šioje vietoje perkasa nebuvo plečiama.

Perkasa 19 matuota 100 m į Š nuo perkastos 17. Ji 10x2 m dydžio, orientuota R–V kryptimi. Perkastos viršutinėje dalyje, armenyje aptikta XIX–XX a. radinių: vinių, žiestos keramikos, molio tinko ir pan. Armens apačioje aptikta lipdytos lygiu paviršiumi ir žiestos keramikos bei geležies gargažių, šlako, natūralus gintaro gabaliukas. Matyt, netoli perkastos yra buvusi geležies lydymo vieta.

Perkasa 20 matuota 50 m į ŠR nuo perkastos 19. Ji 10x2 m dydžio, orientuota R–V kryptimi. Perkasoje aptiktos tik 3 lipdytos ir 2 žiestos vėlyvos keramikos šukelės. Kultūrinio sluoksnio perkasoje nerasta.

Perkasa 21 matuota ir prijungta prie perkastos 13 V sienelės. Ji 5x2 m dydžio, orientuota Š–P kryptimi. Perkastos PV dalyje, 28 cm gylyje, armens apačioje aptikti keli degintiniai kauliukai. Daugiau archeologinių radinių ar kultūrinio sluoksnio perkasoje neaptikta.

Perkasa 22 matuota 5 m į R nuo perkastos 18. Ji 5x2 m dydžio, orientuota R–V kryptimi. Perkasoje aptikta žiestos ir lipdytos keramikos, titnago nuoskalų, molio tinko, nedegintas kaulas. Armens apačioje aptikta vėlyvo stiklo šukė.

Perkasa 23 matuota 5 m į R nuo perkastos 22. Ji 5x2 m dydžio, orientuota R–V kryptimi. Perkastos V dalyje aptiktos tik 2 lipdytos ir 2 žiestos keramikos šukelės.

Perkasa 24 matuota 10 m į Š nuo perkastos 23, javų lauke, aukštesnėje vietoje. Ji 5x2 m dydžio, orientuota Š–P kryptimi. Perkasoje aptikta lipdytos ir žiestos keramikos, molio tinko, titnaginių radinių. Perkastos P dalyje aptikta 1,3 m dydžio duobė-židinis. Židinio užpildas – tamsiai rudas-pilkšvas maišytas smėlis su lipdyta keramika, molio tinku, degisiais bei akmenimis. Židinio pakraščiai

plūkti moliu. Dar vieno židinio dalis aptikta perkasos PR kampe. Duobės užpildas – tamsiai rudas permaišytas smėlis. Joje aptiktos kelios lipdytos šukelės. Didesnė šios struktūros dalis buvo jau už perkasos ribų.

Perkasa 25 matuota apie 50 m į ŠR nuo perkasos 24, aukštesnėje vietoje, ariamoje žemėje. Ji 5x2 m dydžio, orientuota Š–P kryptimi. Perkasoje kultūrinio sluoksnio ar radinių neaptikta. Šioje vietoje galima kultūrinių sluoksnį suardė gilus arimas. Perkasos P dalyje, armens apačioje aptikta tamsiai rudo molio dėmė. Jos dydis – 65x60 cm. Užpilde aptikta tik pavienių angliukų. Duobė baigėsi 37 cm gylyje nuo žemės paviršiaus. Viršutinę jos dalį suardė arimas.

Iš viso 2004 m. archeologinių tyrimų metu ištirtas 153,4 m² dydžio plotas. Surasta kelių laikotarpių radinių ir kultūrinis sluoksnis, kurio dalis apardyta (sunaikinta ariant ar kasant žemę). Senovės gyvenvietės preliminariai datuojamos žalvario amžiumi ir senuoju geležies amžiumi. Taip pat aptikta XVIII a.

pabaigos – XX a. pradžios kaimavietės radinių.

BENAIČIAI ARCHAEOLOGICAL COMPLEX

In 2004 in the Benaičiai archaeological complex 10 trenches were investigated. 9 of them (trenches No. 16 and 18–25) were investigated at full-scale. The total area investigated made 153.4 m². During the investigation cultural layers and finds attributable to ancient settlements of three periods were discovered. The earliest settlement dates to the Bronze Age. The later one dates to the Old Iron Age. Besides that, finds of the 18th–20th century village site and a disturbed cultural layer were found. In the investigated sites there were various structural remains relevant to ancient settlements: stone pavements, hearths, waste pits, postholes etc. Hand-made and wheel-made pottery shards, clay daub fragments, animal bones, iron items, iron slag and cinder and amber items were found as well.

KARAVIŠKIŲ 6-OJI GYVENVIETĖ

Gytis PILIČIAUSKAS

Karaviškių 6-oji akmens ir bronzos amžių gyvenvietė (Varėnos r., Kaniavos sen.) yra Karaviškių kaimo PR dalyje, buvusio Dubos ežero P krante, limnoglacialinės terasos pakraštyje (7 pav.). Saugomų istorijos ir kultūros vertybių sąrašuose ji vadinama Karaviškių II senovės gyvenvieta (A 40). 1997–2001 ir 2003 m. gyvenvietę tyrinėta apsaugos tikslais (žr. *ATL 1998 ir 1999 metais*, V., 2000, p. 58–61; *ATL 2000 metais*, V., 2002, p. 17–18; *ATL 2001 metais*, V., 2002, p. 32–34; *ATL 2003 metais*, V., 2005, p. 20–21). Tyrimų metu paminklo teritorija buvo išžvalgyta 1 m² dy-

džio šurfaus, ardomose vietose iškasti 5 atskiri plotai – iš viso 931 m² (8 pav.).

2004 m. archeologiniai tyrinėjimai Karaviškių 6-oje gyvenvietėje buvo pratęsti. Perkasos matuotos į V nuo anksčiau tirtu ploto V, tarp sodinto pušyno ir kelio Krokšlys–Dubičiai, po elektros linija. Kitapus keliuko, prie pat buvusio ežero kranto iškasti trys 2x2 m dydžio šurfai. Visose perkasose, taip pat ir šurfuose prie pat terasos pakraščio buvo užfiksuoti tipiški smėlinėms gyvenvietėms stratigrafiniai sluoksniai: tamsiai pilkas dirvožemis, gelsvas arba rusvas smėlis, balsvas